

ביבליוגרפיה לבחינת מוסמך לתלמידי תואר שני בפילוסופיה יהודית:

תלמידי תואר שני במסלול ללא עבודת גמר אמורים להיבחן על השכלתם הכללית במסגרת שני מדורים ממדורי החוג.

מדור: תלמוד וספרות העת העתיקה

1. שאול ליברמן, יוונית ויוונית בארץ ישראל, ירושלים תשמ"ד, עמ' 213-224 (פרסומה של המשנה).
2. י"נ אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה, ירושלים תש"ס (מהדורה מחודשת), חלק ב, עמ' 692-706 (הנכתבה המשנה).
3. י" זוסמן, "תורה שבעל פה" פשוטה כמשמעה – כוחו של קוצו שליו"ד", מחקרי תלמוד ג (כרך א) (י' זוסמן וד' רוזנטל, עורכים) ירושלים, מאגנס, תשס"ה, עמ' 355-209.
4. י" זוסמן, "ושוב לירושלמי נזיקין", מחקרי תלמוד, א (י' זוסמן וד' רוזנטל, עורכים), ירושלים תש"ן, עמ' 55-114.
5. י" גפני, יהודי בבל בתקופת התלמוד, ירושלים 1990, עמ' 177-236 (ישיבות בבל: התפתחות, מבנה ותפקידים ציבוריים).
6. א"א אורבך, חז"ל אמונות ודעות, ירושלים תשכ"ט, פרקים: 2, 3, 10, 11, 13, 15.
7. י' פרנקל, "שאלות הרמנויטיות בחקר סיפור האגדה", תרביץ מז (תש"ח) עמ' 139-172.
8. יונה פרנקל, דרכי האגדה והמדרש, תל אביב, מודן תשנ"ו, פרקים א-ב (עמ' 3-43); פרק ט (עמ' 235-285).
9. איתמר גרינולד, "המתודולוגיה של חקר מחשבת חז"ל", מילאת ב' (תשמ"ד) עמ' 184-173.
10. משה הלברטל, מהפכות פרשניות בהתהוותן, ירושלים, מאגנס תשס"ד, פרק ראשון ופרק שמיני (עמ' 13-41; 168-203).
11. ירחמיאל ברודי, "סתם התלמוד ודברי האמוראים", איגוד (איגוד; מבחר מאמרים במדעי היהדות. כרך א, בעריכת ברוך יעקב שורץ, אברהם מלמד ואהרן שמש. ירושלים: האיגוד העולמי למדעי היהדות) (תשסח), עמ' 213-232.

12. דניאל בויאריץ, מדרש תנאים : אינטרטקסטואליות וקריאת מכילתא,

ירושלים תשע"א, פרקים א, ב, ז, ואחרית דבר מאת ישי רוזן-צבי.

13. Shaye J.D. Cohen, "The Rabbi in Second Century Jewish Society",
The Cambridge History of Judaism. Vol . III The Early Roman Period.
Ed. William Horburt, W.D. Davies and John Sturdy. Cambridge
University Press 2000, pp. 922-990.
- 14 David Charles Kraemer, "The Mishnah", The Cambridge History of
Judaism. Vol. IV: The Late Roman-Rabbinic Period. Ed.: Steven T.
Katz. Cambridge: Cambridge University Press, 2006, pp. 299-315
15. Richard Lee Kalmin, "The Formation and Character of the Babylonian
Talmud", ibid, pp. 840-876
16. M. I. Kahana, "The Halakhic Midrashim", The Literature of the Sages,
Second Part (S. Safrai et al, eds.), 2006, pp. 3-105.

מדור: פילוסופיה יהודית בימי הביניים

ספרי עזר כלליים

1. יי גוטמן, הפילוסופיה של היהדות, ירושלים 1963
2. א. ק' סיראט, הגות פילוסופית בימה"ב, ירושלים 1975
3. ר' ישפה, פילוסופיה יהודית בימי הביניים - מרב סעדיה גאון עד הרמב"ם, האוניברסיטה
הפתוחה, ג' כרכים, רעננה תשס"ה.

הוגים: טקסטים וספרות מחקרית

א. רס"ג

טקסטים:

ס' אמונות והדעות [בתרגום יהודה אבן תבון או בתרגום קאפח], הקדמה; מאמר א, הקדמה,
פרקים א-ב [חידוש העולם]; מאמר ג', הקדמה, פרקים א-ח [מצוות, נבואה, הגדה נאמנה].
הטקסט בתרגום קאפח מצוי באינטרנט:

<http://www.daat.ac.il/daat/mahshevt/mehkarim/shaar-2.htm>

ספרות מחקרית:

1. ח' בן שמאי, 'יצירתו הפרשנית וההגותית של רס"ג - מפעלו של מנהיג', פעמים תשנ"ג, עמ' 18-36.
2. א' גולדמן, 'תורתו האתית של רבנו סעדיה גאון' דעת 3/2 (תשל"ח-תשל"ט) 1978, עמ' 7-82.

ב. בחיי אבן פקודה

טקסטים:

ספר חובות הלבבות, הקדמה, שער תשיעי - בבאור אפני חיוב הפרישות ומה שראוי לנו ממנה; שער עשירי - בבאור אפני חיוב אהבת האלהים ומעלותיה.

הספר בתרגום אבן תיבון מצוי באינטרנט:

<http://www.daat.ac.il/daat/mahshevt/hovot/tohen-2.htm>

ספרות מחקרית:

1. י' גוטמן, 'ר' בחיי אבן פקודה' בתוך: הפילוסופיה של היהדות, ירושלים 1963, עמ' 501-001.
2. י' תשבי וי' דן, 'ספר חובות הלבבות לרבי בחיי אבן פקודה - מבוא', בתוך: מבחר ספרות המוסר, תל-אביב תשל"א, עמ' 109-121.

ג. ריה"ל

טקסטים:

ספר הכוזרי, מאמר א', מאמר ב' סי' א-יט, כא-כד; מאמר ג, סי' א-נג; מאמר ד, סי' א-ג

ספרות מחקרית:

1. א' אפטרמן, דבקות, לוס אנג'לס תשע"א, עמ' 73-101.
2. י', גוטמן, 'היחס בין הדת ובין הפילוסופיה לפי יהודה הלוי', דת ומדע, ירושלים תשט"ו, עמ' 58-66.
3. ש' פינס, 'על המונח "רוחניות" ומקורותיו ועל משנתו של יהודה הלוי', תרביץ נז (תשמ"ח), עמ' 540-511.
4. א' שביד, 'אמנות הדיאלוג בספר "הכוזרי" ומשמעותה העיונית', בתוך: טעם והקשה, מסדה 1970, עמ' 73-84; 37-55.
5. ל' שטראוס, "דת התבונה ב'כוזרי'", בתוך: ירושלים ואתונה - מבחר כתבים, ערך והקדים מבוא א' לוז, ירושלים 2001.

ד. רמב"ם

טקסטים:

הלכות יסודי התורה פרקים א-ד

הלכות מלכים פרקים יא-יב

פירוש המשנה: הקדמה לפרק חלק

מו"נ, אגרת לתלמיד, פתיחה, צוואת זה המאמר, הקדמה. ח"א פרקים: ד, י, טז, נ-נט; ב: כה; ח"ב, פרקים: לב, לו-מ, מה; ח"ג, פרקים: כה-כח; לב; נא-נד.

ספרות מחקרית:

1. א' אפטרמן, דבקות, לוס אנג'לס תשע"א, עמ' 134-168.
2. א' גולדמן, 'העבודה המיוחדת במשיגי האמיתות - הערות פרשניות למורה נבוכים נא-נד' בר-אילן ספר השנה ו (תשכ"ח) עמ' 287-313.
3. ד' הרטמן, הרמב"ם: הלכה ופילוסופיה, תל-אביב, תש"מ (1979) פרק א, עמ' 46-51; פרק ה, 551-671.
4. לורברבוים מנחם, דגמי יסוד במחשבה פוליטית יהודית בימה"ב תרבות דמוקרטית, 9, תשס"ה עמ' 115-135.
5. לורברבוים מנחם, נצחנו בנעימותו, ירושלים תשע"א, עמ' 15-48.
6. ש' פינס, 'המקורות הפילוסופיים של "מורה נבוכים"', בין מחשבת ישראל למחשבת העמים; מחקרים בתולדות הפילוסופיה היהודית, ירושלים תשל"ז, עמ' 301-371.
7. ש' קליין-ברסלבי, 'פירושי הרמב"ם לחלום הסולם של יעקב', בתוך: בר-אילן, ספר השנה של אוניברסיטת בר-אילן, ספר משה שוורץ, תשמ"ח, עמ' 932-942.
8. ל' שטראוס, 'אופיו הספרותי של מו"נ', בתוך: ירושלים ואתונה - מבחר כתבים, ערך והקדים מבוא א' לוז, ירושלים 2001, עמ' 502-761.

מדור: קבלה וחסידות

א. מקורות

1. ר' יוסף גייקטיליה, שערי אורה, מהד' בן שלמה: הקדמה, שער א [הספירה העשירית], שער ה [הספירה הששית].
2. זוהר, ח"א, א ע"א (מאמר 'השושנה'); ח"ב, יד ע"א-טו ע"א (לימודו של רשב"י). מאמרים אלו מתורגמים ומוערים בספר משנת הזוהר. הקטע האחרון נדון גם אצל ר' מרוז, תחת הכותר 'חניכתו של ר' חייא'; סרוק באתר - <https://telaviv.academia.edu/RonitMeroz>
3. ר' ש"ץ-אופנהיימר, מגיד דבריו ליעקב למגיד דב בער ממזריטש, מהדורה מדעית, ירושלים תשל"ו, הקטעים כדלקמן: סימן ב', עמ' 13-16; סימן כ"ד, עמ' 38-40; סימן כ"ו, עמ' 42-44; סימן כ"ט, עמ' 49-47; סימן מ', עמ' 60-61; סימן נ"ה, עמ' 77-82; סימן ע"ג, עמ' 124-127; סימן ע"ד, עמ' 127-130; סימן קס"א, עמ' 257-262; סימן קס"ז, עמ' 265. הערה: העמודים המצויינים - רובם פירושיה של ר' ש"ץ לדרושי המגיד ממזריטש.
4. כל סיפורי ריבי נחמן מברסלב, מהדורת צ' מרק, ירושלים תשע"ד (סיפורים נבחרים).

ב. מחקרים - ספרים

- (1) מ' אידל, קבלה - היבטים חדשים, תל-אביב 1993, הפרקים הבאים בלבד: ב-ה, ז, י.
- (2) מ' אידל, החוויה המיסטית אצל אברהם אבולעפיה, ירושלים תשמ"ח

- (3) מ' אידל, החסידות: בין אקסטזה למאגיה, תרגם מאנגלית עזר ידן, תל אביב תשס"א, פרקים ב, ג (עמ' 87-261).
- (4) ר' אליאור, מקדש ומרכבה, כהנים ומלאכים, היכל והיכלות במיסטיקה היהודית הקדומה, ירושלים תשס"ג.
- (5) א' אפטרמן, דבקות: התקשרות אינטימית בין אדם למקום בהגות היהודית בימי הביניים, לוס אנג'לס תשע"א, עמ' 227-333 (הפרק על הדבקות במשנת מקובלי גירונה והרמב"ן).
- (6) ע' גולדרייך, 'בירורים בראייתו העצמית של בעל 'תיקוני זוהר' בתוך: משואות, ספר זיכרון לאפריים גוטליב ז"ל, בעריכת מ' אורון וע' גולדרייך, ירושלים תשנ"ד, עמ' 459-496.
- (7) י' דן, המיסטיקה העברית הקדומה, ספריית האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1989.
- (8) י' דן, תולדות תורת הסוד העברית, י' כרכים, ירושלים, תשס"ט ואילך (פרקים נבחרים).
- (9) ב' הוס, כוזהר הרקיע – פרקים בתולדות התקבלות ספר הזוהר ובהבניית ערכו הסמלי, ירושלים תשס"ח.
- (10) י' יעקובסון, מקבלת האר"י עד לחסידות, ספריית האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1984.
- (11) י' יעקובסון, תורתה של החסידות, ספריית האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1985.
- (12) י' ליבס, 'כיצד נתחבר ספר הזוהר', בתוך: י' דן (ער.). ספר הזוהר ודורו, מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, ח - דברי הכנס הבינלאומי השלישי לתולדות המיסטיקה היהודית (תשמ"ט), עמ' 1-72.
- (13) י' ליבס, תורת היצירה של ספר יצירה, תל אביב תשס"א.
- (14) ר' מרוז, (אפשר להסתפק בקריאת המבוא בלבד, אותו ניתן גם לקבל בנוסח עברי):
R. Meroz, 'Zoharic Narratives and their Adaptations', Hispania Judaica 3(2001).
<http://humanities.tau.ac.il/segel/rmeroz/files/2012/09/Meroz-Zoharic-Narratives1.pdf>
- (15) ר' מרוז, 'אור בהיר הוא במזרח – על זמנו ומקומו של מקצתו של ספר הבהיר', דעת 49, תשס"ב, עמ' 180-137.
<http://humanities.tau.ac.il/segel/rmeroz/files/2013/03/מרוז-אור-בהיר-הוא-במזרח-טקסט-pdf.מלא.pdf>
- (16) צ' מרק, התגלות ותיקון בכתביו הגלויים והסודיים של ר' נחמן מברסלב, ירושלים תשע"א.
- (17) ג' שלום, ראשית הקבלה (1150-1250), ירושלים ותל אביב, תש"ח, פרקים א-ד (עד עמ' 126).
- (18) ג' שלום, פרקי יסוד בהבנת הקבלה וסמליה, ירושלים תשל"ו, פרק ג – 'קבלה ומיתוס', עמ' 86-112.
- (19) י' תשבי ופ' לחובר, משנת הזוהר, ירושלים תשי"ז-תשכ"א. ח"א עד עמ' שפ; ח"ב עד עמ' קכד (רק המבואות, לא הטקסטים עצמם).

מדור: המחשבה היהודית בעת החדשה

1. אליעזר שביד, היהודי הבודד והיהדות, חלק ראשון פרק ראשון (על בדידותו של יהודי בזמננו); חלק שני פרקים ראשון ושני. (שפינוזה והיהדות, מנדלסון על היהדות), הוצאת עם עובד, תל אביב.
2. ירמיהו יובל, 'שפינוזה ובני עמו: היהודי החילוני הראשון?' בתוך יובל, שפינוזה וכופרים אחרים, תל אביב תשמ"ח, עמ' 196 – 229.
3. שלמה אבינרי, הרעיון הציוני לגוניו, הוצאת עם עובד תל אביב: פרקים א - ה, י - יב, טו - יח.

4. רון מרגולין, 'תפקידו ומקומו של רגש החמלה בהגותו של שמואל דוד לוצאטו', בתוך: שמואל דוד לוצאטו: מאתיים שנה להולדתו, ערכו: ראובן בונפיל, יצחק גוטליב וחנה כשר, ירושלים תשס"ד, עמ' קטו – קמג.

5. משה הלברטל, על מאמינים ואמונה, בתוך הספר על האמונה בעריכת אבי שגיא ומשה הלברטל, עמ' 11 - 38

6. רבקה הורביץ, 'ההתגלות והמקרא בפילוסופיה היהודית במאה העשרים', בתוך רבקה הורביץ, יהדות רבת פנים, באר שבע תשס"ג, עמ' 435 – 461.

7. יובל גובני, חילוניות יהודיות: היבטים פילוסופיים וחינוכיים, עיונים בתקומת ישראל, כרך 7 (2014), עמ' 141-159

מקורות:

1. ברוך שפינוזה, מאמר תיאולוגי מדיני, הקדמה ופרקים א – ג

2. אברהם יהושע השל, אלוהים מבקש את האדם, ירושלים תשס"ג: פרק 4: פליאה; פרקים 9 – 12 (העולם, שאלה שמופנית אלינו, הנחה אונטולוגית ועל משמעותו של אלוהים), פרק 32: ביהוויריזם דתי; פרק 33: בעיית הקוטביות (הלכה ואגדה), הוצאת מאגנס.

3. שד"ל, מהות היהדות, בתוך: שד"ל כתבים, כרך ראשון, מוסד ביאליק, ספריית דורות, עמ' 47 – 56.

4. מרטין בובר, דו שיח, בתוך הספר: מרטין בובר, בסוד שיח, ירושלים תשמ"א, עמ' 109 – 152. מרטין בובר, 'דתיות יהודית' בתוך ספרו, תעודה ויעוד חלק א, ירושלים תש"ך, עמ' 70 – 79.

5. הרב י"ד סולובייצ'יק, איש האמונה, הוצאת מוסד הרב קוק ירושלים, (הספר כולל את שני המאמרים 'איש האמונה הבודד' ו'קול דודי דופק').

6. אהרן דוד גורדון, 'האדם והטבע', בתוך: הנ"ל, כתבי א.ד. גורדון, ג, בעריכת שמואל הוגו ברגמן ואליעזר שוחט, ההסתדרות הציונית ומועצת פועלי חיפה, תל אביב תשי"ז, שני פרקים ראשונים